

Obce se musí přihlásit o svůj historický majetek do konce března 2013

29. června 2012 nabude účinnosti zákon č. 173/2012 Sb., který mj. vrátí obcím cca 2000 ha lesů, které po roce 1949 převzaly tehdejší organizace federálního ministerstva obrany a v současné době na nich hospodaří státní podnik Vojenské lesy a statky. Na tento svůj historický majetek obce čekají již dvacet let, neboť předchozí novely zákona č. 172/1991 Sb., o přechodu některého majetku z vlastnictví ČR do majetku obcí, tento problém neřešily. Snaha Sdružení vlastníků obecních a soukromých lesů (SVOL) o novelizaci tohoto zákona v roce 2005 skončila neúspěchem, neboť se nepodařilo pro podporu návrhu zákona získat zákonodárce z vládních i opozičních stran. Další pokus, realizovaný tentokrát prostřednictvím senátního tisku, neprošel o několik hlasů ve třetím čtení v dolní komoře parlamentu v r. 2007. Novou naději přinesl obcím až rok 2011 a návrh zákona, který připravil SVOL ve spolupráci s panem senátorem Eybertem, poslancem Dědičem a skupinou dalších poslanců. Návrh neměl zpočátku snadnou cestu, neboť k jeho znění vydala vláda nesouhlasné stanovisko. Vládní připomínky se však podařilo ve spolupráci s Ministerstvem obrany, Ministerstvem vnitra a předkladateli návrhu vypořádat v rámci komplexního pozměňovacího návrhu a legislativní proces pak již probíhal vcelku bez obtíží.

Podle schválené novely tak přecházejí dnem 1. ledna 2014 do vlastnictví obcí nemovité věci, které obce vlastnily ke dni 31. prosince 1949 a ke dni 24. května 1991 byly ve vlastnictví České a Slovenské Federativní Republiky. Další podmínkou je, že ke dni podání žádosti obce jsou ve vlastnictví České republiky, nenachází se na území vojenských újezdů a nenachází se v pásmu do 50 metrů od státních hranic ČR. Termín pro podání žádosti obce je stanoven na 31. března 2013. K seznamu vydávaných nemovitostí by se podle návrhu novely měla vyjadřovat vláda, a to v termínu do 30. září 2013.

Upozorňujeme v této souvislosti na změnu § 8 v zákoně, podle které jsou obce, na které přešlo vlastnické právo podle stávajícího zákona 172/1991 Sb., povinny nejpozději do 31. března 2013 uplatnit návrh vůči katastrálnímu úřadu (KN), nebo podat žalobu na určení vlastnického práva u soudu. Nesplní-li obec tuto svou povinnost, považuje se den 1. dubna 2013 za den přechodu vlastnického práva na stát. Tato změna je reakcí na skutečnost, že některé obce svou povinnost podle § 8 zákona v původním znění neplnily a zápisu do KN se domáhaly až po uplynutí celé řady let ode dne nabytí vlastnictví, což vedlo ke vzniku právní nejistoty a množování právních sporů. Aby tomu bylo zabráněno, zákon č. 173/2012 Sb. povinnost navrhnout zápis do KN poněkud zpřísňuje, protože stanoví nové datum, do kterého obce musí návrh na zápis svého majetku do KN u příslušného KÚ podat, nebo do kterého musí podat určovací žalobu. Pokud to neudělají, nastupuje právní domněnka, že majetek přešel zpět na stát.

Své povinnosti obce dostojí a účinky právní domněnky zpětného přechodu majetku na stát odvrátí v případě, že nejpozději 31.3.2013 pouze navrhnou místně příslušnému KÚ, aby vlastnické právo obce vůči majetku, který na obce přešel, zapsal. Návrh nemá předepsanou formu (k tomu rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích sp. zn. 10 Ca 13/99 - 27 „Návrh na zápis vlastnického práva obce k majetku, který na obec přešel podle zákona ČNR č. 172/1991 Sb., do katastru nemovitostí, není nikterak formalizován.“)

Připomínáme, že k samotnému zápisu do 31.3.2013 vůbec dojít nemusí - takovou podmínku nelze z textu zákona č. 173/2012 Sb. dovodit. Účinky právní domněnky zpětného přechodu na stát budou návrhem podaným u KÚ odvráceny i v případě, že návrh bude katastrálním úřadem zamítnut; pak se ovšem obec zápisu do KN musí domáhat cestou určovací žaloby, popř. odstraněním nedostatků původní žádosti. Účelem ustanovení § 8 zákona v novém znění je přimět obce, které se domnívají, že na ně majetek podle ustanovení § 1, 2, 2a nebo 2b přešel, aby toto své domnění kvalifikovaným způsobem projevíly vůči katastrálnímu úřadu nebo soudu, který je povinen katastrální úřady o sporu informovat.

Připomínáme také, že majetkové postavení obcí není nijak ohroženo tím, že např. v současné době nejsou schopny předložit geometrické plány zaměřující polohu původních obecních parcel ve zjednodušené evidenci (PK, EN, PP nebo GP) vůči stavu KN, pokud o zápis svého vlastnického práva požádaly nebo včas požádají. Povinnost navrhnout KÚ zápis vlastnického práva, vyplývající z § 8, odst. 1 zákona č. 172/1991 Sb., je součástí tohoto zákona od samého počátku, nově byly výslovně zařazeny negativní dopady případné pasivity obce v souladu se zásadou, že „práva náleží jen těm, kdo o ně pečují.“ Pasivita obce při plnění povinnosti podle § 8 v podobě před novelou 173/2012 Sb. přitom mohla mít za následek např. vydržení majetku ze strany státu. Podle rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 3822/2008 totiž není zákon č. 172/1991 Sb. statickou normou, zajišťující obcím jejich vlastnictví „automaticky“ navždy. Nezakotvuje sice prekluzivní lhůtu (povinnost obce podat do jednoho roku od nabytí vlastnictví návrh na záznam vlastnictví k věcem do katastru je pouze pořádkové povahy), nicméně „je nutné brát v úvahu, jaké právní úkony a s jakými důsledky se udály od 24.5.1991 (účinnost zákona č. 1991 Sb.) dále. Nelze opomenout ani časový faktor - tedy dobu, jež uplynula od zákonem konstruovaného přechodu věcí ze státu na obec. Nerealizuje-li obec svá vlastnická práva, „nehlásí-li se“ po delší dobu ke svým oprávněním, pak jakékoli pozdější uplatnění tvrzeného restitučního nároku může vážně a v důsledcích nepříjemně působit proti právům třetích osob, opírajících se o zesílenou právní jistotu v mezidobí.“

JUDr. Ing. Martin Flora, Dr.
Bc. Marie Růžková